

Trudne lata w życiu Kościoła



Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- przedstawienie roli Kościoła w okresie renesansu;
- ukazanie reformacji i jej przyczyn.



Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- swoimi słowami opisuje sytuację, która doprowadziła do wybuchu reformacji;
- tłumaczy, czym są wspólnoty protestanckie;
- charakteryzuje renesans;
- swoimi słowami wskazuje na przyczyny konfliktu Kościoła z Galileuszem;
- wskazuje na skuteczne metody rozwiązywania sporów.



Pojęcia i postaci:

renesans, reformacja, rozwój nauk, Marcin Luter, teoria heliocentryczna, spór z Galileuszem.



Wartości

wiedza, nauka, jedność, wierność.



Metody i środki

pogadanka, miniwykład, praca z podręcznikiem, praca w parach (karty pracy), prezentacja multimedialna, drama.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas z pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę wiedział, co doprowadziło do wybuchu reformacji; będę wiedział, czym są wspólnoty protestanckie; będę potrafił scharakteryzować renesans; będę znał przyczyny konfliktu Kościoła z Galileuszem; będę potrafił wymienić skuteczne metody rozwiązywania sporów.

Metoda – pogadanka. W pierwszej części lekcji nauczyciel skupia się na konflikcie Kościoła z Galileuszem, dopiero w następnej omawia przyczyny, które doprowadziły do reformacji. To propozycja, nauczyciel wedle własnego uznania może dowolnie zmienić kolejność omawianych treści.

Ludzi od zawsze fascynował otaczający świat. Szczególnie pociągający był widok nocnego nieba. Już starożytni greccy filozofowie próbowali opisywać działanie świata. Szczególnie ciekawym przykładem jest długotrwały spór dotyczący teorii geocentrycznej oraz heliocentrycznej. Większość greckich uczonych zgadzała się co do tego, że Ziemia jest okrągła – wynikało to z prostych obserwacji. Gdyby Ziemia była płaska, to z dowolnego punktu widzielibyśmy znacznie więcej jej powierzchni, tak jak spoglądając z jednego boku kartki widzimy całą jej powierzchnię. Jednak umiejscowienie Ziemi we wszechświecie nastroczało trudności. Z punktu widzenia obserwatora z Ziemi, nie jest możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy Ziemia krąży wokół Słońca, czy też Słońce wokół Ziemi. Przez wiele stuleci wśród uczonych dominowało podejście geocentryczne (teoria ptolemejska). Teoria ta tłumaczyła obserwowane na nieboskłonie ruchy gwiazd. Koronnym argumentem, którym posługiwali się zwolennicy tej teorii, był brak obserwowanego w ciągu roku przesunięcia gwiazd. Ludzie w dawnych czasach nie rozumieli w pełni ogromu kosmosu, zakładali, że gwiazdy są znacznie bliżej, efektem tego było przekonanie, że jeśli Ziemia w ciągu roku miałaby być po dwóch stronach Słońca, to gwiazdy powinny się przesuwać, tak jak przesuwa się krajozraz, kiedy idziemy. Uczniom należy wytłumaczyć, że rzeczy oczywiste dla nas wcale nie były oczywiste dla ludzi w dawnych czasach.

Metoda – miniwykład. Wiedza antycznych uczonych na długi czas wytyczyła określony kierunek w pojmowaniu świata. Jednocześnie przełomowa była działalność Mikołaja Kopernika. On sam nie wierzył w pełni we własną teorię, że to Ziemia okrąży Słońce. Jednak uważał, że jest to całkiem prawdopodobne. Krokiem milowym była działalność Galileusza. Zaobserwował on m.in. góry na Księżycu oraz fazy Wenus. Ponieważ, aby obserwować fazy planety, musi ona znajdować się bliżej Słońca w porównaniu z Ziemią, powoli stawało się jasne, że teoria heliocentryczna zdobywa przewagę w opisie świata. Jednak wciąż jeszcze nie tłumaczyła ona wszystkich ruchów gwiazd obserwowanych na niebie.

Galileusz popadł w konflikt z papieżem. Powodem był zły stosunek Galileusza do papieża oraz to, że nauczał on teorii heliocentrycznej jako pewnej. Kościelni astronomowie obserwowali zjawiska opisane przez Galileusza i bardzo wiele osób zakładało, że teoria heliocentryczna zostanie potwierdzona. Należy wskazać, że konflikt Galileusza był ukazywany jako zacołanie Kościoła. Nauczyciel podkreśla, że myślenie o wszechświecie zmieniało się powoli i wskazuje, dlaczego teoria heliocentryczna nie została od razu przyjęta.

Alternatywnie: nauczyciel może posłużyć się prezentacją multimedialną. W przypadku prezentacji należy ją rozbudować również o przedstawienie epoki renesansu.

Metoda – praca w parach (karty pracy). Historia Galileusza i papieża pokazuje, że nawet dorośli ludzie nie zawsze potrafią w skuteczny sposób komunikować się i rozwiązywać konflikty. Często zwyciężają pycha i zapatrzenie w siebie.

Uczniowie w parach wypełniają karty pracy (załącznik nr 1).

Po skończonej pracy następuje sprawdzenie jej wyników. Nauczyciel może nagrodzić uczniów ocenami.

Metoda – pogadanka cd. Nauczyciel przedstawia renesans. Za początek renesansu uznaje się upadek Konstantynopola, odkrycie Ameryki, a więc czas, gdy średniowiecze dobiega końca. W epoce tej nastąpił intensywny rozwój nauki, związany z działalnością uniwersytetów oraz wynalazkami, które pozwalały budować doskonalsze przyrządy badawcze, jak np. teleskopy. W renesansie często sięgano do ideałów antyku. W sztuce renesansowej nauczono się stosować perspektywę, często w malarstwie przedstawiano postaci biblijne i mityczne, interesowano się człowiekiem.

Metoda – prezentacja multimedialna. Nauczyciel przedstawia uczniom sztukę i architekturę renesansu wraz z odpowiednimi przykładami. Wykładowi towarzyszą zdjęcia, slajdy. Architektura nawiązywała do antyku, chociaż powstawało wtedy wiele budynków sakralnych, to jednocześnie wznoszono wiele innych budowli, przykładowo pałace. Budynki wznoszono na planie zwartym, bryły były inaczej konstruowane – nie wznosiły się już do nieba, w kompozycjach przeważały linie poziome. Zamiast ostrych gotyckich kształtów stosowano linie półkoliste. Kościoły przeważnie budowano na planie centralnym.

Metoda – miniwykład cd. Nauczyciel przechodzi do kwestii reformacji. Wskazując jej powody, powinno się przedstawić te w tonie ówczesnego Kościoła, jak i poza nim. Nauczyciel wskazuje, że w Kościele coraz głośniejsze były wołania o sobór, który pozwoliłby Kościołowi przystosować się do zmieniającej się sytuacji. Głosy te spotkały się jednak z niechęcią papieżstwa, które obawiało się, że utraci swoją pozycję. Nauczyciel przytacza podstawowe fakty związane z reformacją i osobą Marcina Lutra.

Metoda – drama. Uczniowie zostają podzieleni na grupy. Każda grupa przygotowuje krótką dramę do hasła: „Rozdział w Kościele”. Uczniowie w symboliczny sposób przedstawiają, jak wielką tragedią są podziały w Kościele, które są przecież wbrew woli Pana Boga.

Alternatywnie: uczniowie wykonują ćwiczenia z podręcznika.



Podsumowanie lekcji

Nauczyciel podsumowuje lekcję i sprawdza wiedzę uczniów. Pomocą będą następujące pytania:

- A. Jakie były przyczyny reformacji?
- B. Czym są wspólnoty protestanckie?
- C. Co było charakterystyczne dla renesansu?
- D. Jakie były powody konfliktu Galileusza z Kościołem?
- E. Jakie istnieją skuteczne metody rozwiązywania sporów?



Modlitwa na zakończenie

Święty Andrzeju Bobolo! Twój przykład poucza nas, że nieustannie mamy wzrastać w postawie uczniów Jezusa Chrystusa. W ślad za Nim czyniłeś postępy w mądrości i łasce w latach Twojej nauki u Boga i u ludzi.

Prosimy Cię, jako naszego Patrona, o pomoc w zadanej nam nauce, byśmy zdobywali nie tylko wiedzę, lecz i mądrość otwierającą serce na Bożą wizję świata i ludzi. Naucz nas odnajdywać pomoc dzięki wytrwałej modlitwie do Ojca przez Jezusa w świetle Ducha Świętego na wieki wieków. Amen.

<https://deon.pl/wiara/duchowosc/4-modlitwy-dla-uczniow-odmawiane-kazdego-dnia-pomagaja-w-nauce,491781> (dostęp: 10.04.2021).



Praca domowa

Z podręcznika.



Korelacja z edukacją szkolną

- język polski – tworzenie wypowiedzi;
- język nowożytny – słownictwo religijne;
- historia – tzw. złoty wiek w Polsce na tle historii Europy.

Załącznik nr 1



Karta pracy

1. Co jest potrzebne, aby się wzajemnie porozumieć? Zanotuj w punktach.

-
-
-
-
-
-
-

2. Zastanów się, w jaki sposób powinno się rozwiązywać konflikty? Swoje pomysły zapisz poniżej.

-
-
-
-
-
-